

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 90. ÉVFOLYAMA

T A R T A L O M

<i>Keresztesi Béla</i> : Az erdészet az Országos Mezőgazdasági Kiállításon	345
<i>Kollányi Antal</i> : A fejlesztési határozat végrehajtása a volt pestvidéki erdőgazdaságnál.	359
<i>Orth Pál</i> : A délzalai erdőgazdaság erdőfejlesztési kérdései.	364
<i>Gyarmati Béla és Jándi György</i> : Faanyagvédelem	367
<i>Józsa György</i> : Fatakarékosság a MÁV-nál	371
<i>Benedek Attila</i> : A termelési érték emelésének egyes kérdései	375
<i>Kossow József</i> : Csereseink átalakításának kérdései	379
 Címkép : <i>Az erdészet csarnoka az Országos Mezőgazdasági Kiállításon</i>	
Hátlapon : <i>A MÁVAG új szerkocsis kisvasúti mozdonya a lillafüredi vasút Mélyvölgy-i hidján</i> (a „Magyar erdészet tíz éve“ fényképpályázat második szakaszában első díjat nyert kép, Michalovszky István felvétele).	

C O D E R Ž A N I E

<i>Бела Керестеш</i> : Лесное хозяйство на Государственной Сельскохозяйственной Выставке	345
<i>Антал Коллани</i> : Исполнение решения о развитии лесного хозяйства в бывшем Пештвидекском лѣсхозе	359
<i>Пал Орт</i> : Вопросы развития лесного хозяйства в Делзалайском лѣсхозе...	364
<i>Бела Дьармати и Дердь Янди</i> : Охрана древесных материалов	367
<i>Дердь Йожса</i> : Экономия древесины при ремонте подвижного состава узкоколейных железных дорог.....	371
<i>Аттила Бенедек</i> : Некоторые вопросы повышения ценности производства...	375
<i>Йожеф Косов</i> : Вопросы преобразования дубовых австрийских насаждений..	379

На первой странице обложки: *Павильон лесного хозяйства на Государственной Сельскохозяйственной Выставке*

На последней странице обложки: *Новый узкоколейный паравоз с тендером выпуска завода МАВАГ — на Мейвелдском мосту Лилафюредской узкоколейной железной дороги.* (Во втором этапе конкурса „Десять лет венгерского лесного хозяйства“ картине была присуждена премия второй степени. Снимок Иштвана Михаловского)

Az erdészet az Országos Mezőgazdasági Kiállításon

K E R E S Z T E S I B É L A

az országos erdészeti főigazgató helyettese

Az Országos Mezőgazdasági Kiállítás bemutatja azokat az eredményeket, amelyeket a mezőgazdaság és a vele összefüggő népgazdasági ágazatok a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló 1953. évi párt- és kormányhatározatban előírt feladatok megvalósításában pártunk irányításával és vezetésével elértek. Megmutatja milyen eredményesen dolgoznak a Központi Vezetőség 1955. június 8-i határozatának végrehajtásáért a falusi párt- és állami szervek, a falu dolgozói. Meggyőzően bizonyítja, hogy csakis a termelőszövetkezetekben, a nagyüzemű gazdaságokban lehet alkalmazni a gépeket, a legfejlettebb termelési módszereket, csakis a termelőszövetkezetekben lehet gyorsan növelni a termésátlagokat, s ennek segítségével emelni a paraszti munka jövedelmezőségét, javítani a város élelmiszerellátását.

A mezőgazdasággal összefüggő népgazdasági ágazatok között a kiállításon bemutatja eredményeit az erdészet is. A mezőgazdaság fejlesztésével egyidőben a minisztertanács elrendelte az erdőgazdasági termelés nagyarányú fellendítését is. Az első ötéves tervet sikerrel teljesítő állami erdőgazdaságok elé az erdőgazdaság fejlesztéséről szóló 1954. évi kormányhatározat az átmeneti évre és a második ötéves terv idejére célul tűzte ki az erdőgazdálkodás általános felvirágoztatását, nagyobb mennyiségű, jobb minőségű és olcsóbb fa, valamint egyéb erdei termék termelését a lakosság és a népgazdaság számára. Az erdőgazdálkodás fejlesztése mellett az Országos Erdészeti Főigazgatóság különös gondot fordít az elsődleges fafeldolgozó ipar — a fűrész- és lemezipar — fejlesztésére. A meglévő, gyenge felszerelésű, zsúfolt, drágán és pazarlással dolgozó üzemek korszerűsítésével biztosítja, hogy az erdőgazdaságokban termelt faanyagból a fűrész- és lemezüzemek egyre több fűrészárut és lemezipari terméket készítsenek.

Az Országos Mezőgazdasági Kiállítás erdészeti bemutatója számot ad az első ötéves terv eredményeiről, az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről szóló kormányhatározat végrehajtásáról, megmutatja, hogy az erdőgazdaságok s a fűrész- és lemezipari vállalatok elért eredményeikkel miként támogatják a mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó párt- és kormányhatározatok végrehajtását.

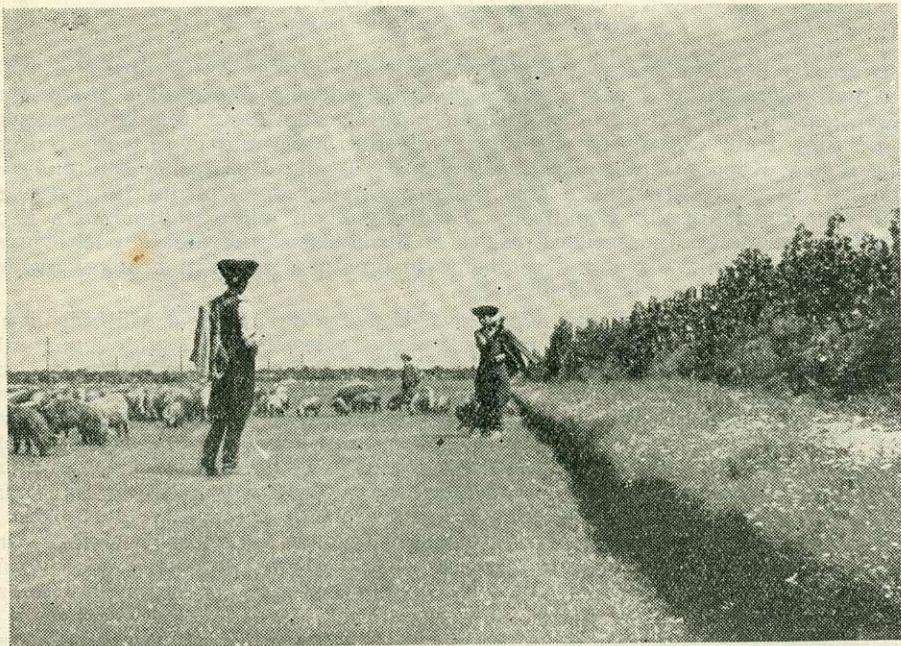
A kiállításon az erdészet egy pavilonban kapott helyet a szőlő-, gyümölcs- és zöldségtermeléssel. A közös pavilon előtt helyezkedik el az erdészet szabadtéri bemutató területe.

ELŐCSARNOK

A kiállítási pavilon előcsarnoka a termelőszövetkezetek, állami gazdaságok, kísérleti- és tangazdaságok, legeltetési bizottságok, városok és községek, közutak, vasutak, vízügyi igazgatóságok és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok fásításait tárja elénk. A felszabadulás után 1950. őszén kezdődött meg a tervszerű fásítás. A fásítók részére kezdetben a megyei tanácsok, majd az erdőtelepítő állomások, 1954-től kezdődően pedig az erdőgazdaságok készítették el a fásítási terveket, adtak szaktanácsot a telepítéshez és biztosították a szükséges facsemetét, suhángot. Az első ötéves terv alatt a fásítók 53,606 ha új fásítást létesítettek; 249 millió facsemetét és 14 millió suhángot ültettek el. A létesített fásításoknak mintegy 1 százaléka védőerdőövezet, 23 százaléka mezővédő és legelővédő erdősáv, 33 százaléka erdő, 3 százaléka facsoport és 40 százaléka fásor. A fásítások megmaradása évről évre javult: 1951/52-ben 50 százaléka, 1952/53-ban 65 százaléka és 1953/54-ben 73 százaléka volt. Az erdőgazdaságok jól felkészültek az 1955/56. évi fásításokhoz is. A fásítókkal történt megállapodás és helyszíni tárgyalás alapján folyamatosan készítik a fásítási terveket. Az erdőgazdasági csemetekertek az őszi és tavaszi fásításokhoz mintegy 50 millió akác, 30 millió nyár, 100 millió egyéb lomb és fenyő csemetét és 2 millió suhángot termelnek. Az erdőgazdaság fejlesztésének első éve a fásítás terén kimagasló eredményt hozott: egy év alatt csaknem annyi csemetét bocsátanak az erdőgazdaságok a fási-

tók rendelkezésére, mint az egész ötéves terv alatt. Különösen nagy a felfutás a gyorsannövő fajokban, az akácban és a nyárban.

A kiállításon résztvevő fásítók közül külön említést érdemelnek a szanki „Petőfi”, az albertirsai „Dimitrov” termelőszövetkezet; a csorvai, a jakabszállási, a hajdúnánási legeltetési bizottság; a balatonnagyberek, a mezőhegyesi állami gazdaság; a Sopronhórpácsi Kutató Intézet, a kecskeméti útfenntartó vállalat, a debreceni MÁV pályafenntartás és a szegedi vízügyi igazgatóság.

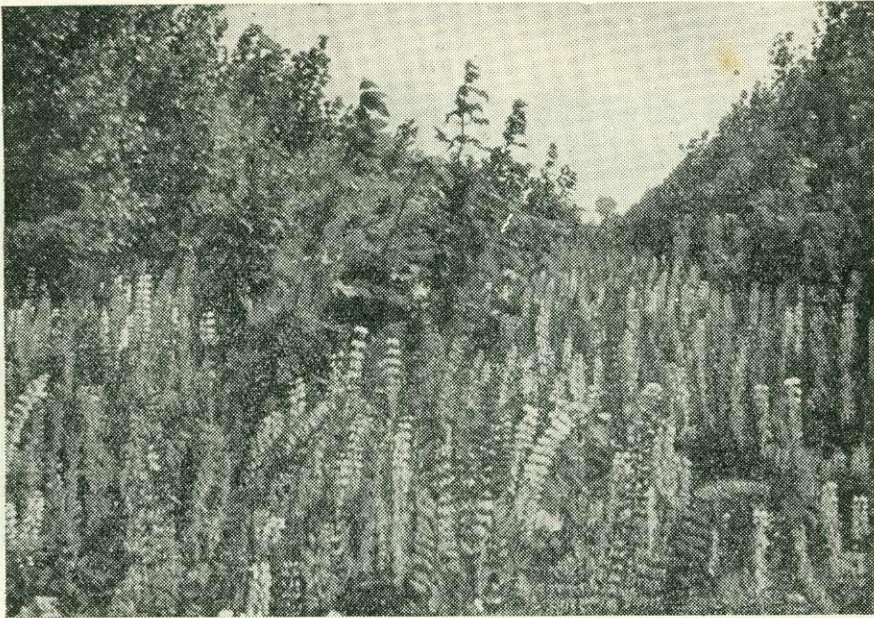
A balmazújvárosi legeltetési társulat legelővédő fásítását árok védi a legelő állattól

A szanki „Petőfi” termelőszövetkezet 1953-ban mezőgazdasági művelésre nem alkalmas területen szovjet facsetete ültetőgéppel 35 ha akác- és nyárerdőt telepített. A telepítést gondosan ápolja. Ebben az évben már az első tisztítást is elvégzi. Az albertirsai „Dimitrov” termelőszövetkezet több kilométer hosszú mezővédő erdősávot telepített gabonaföldjei védelmére. A csorvai legeltetési bizottság Kádár Németh Márk fásítási felelős irányítása mellett a legelők és a legeltetési szakaszok határain a fűhozam növelése érdekében 1951. óta összesen 19 ha-t kitevő védőerdősávot telepített. A jakabszállási legeltetési bizottság 72 ha-on géppel telepített erdejében gondos ápolással 95 százalékos megmaradást ért el. A hajdúnánási legeltetési bizottság 1952 óta 98 ha-on erdősített. A három évvel ezelőtt $1,5 \times 1,5$ m-es hálózatba ültetett nyárfákat ebben az évben már ritkítani kellett. A ritkításnál kivágott törzseket építkezéshez használták fel gulyakunyhók tetőfajaként. A hajdúnánásiak 3 ha-os csemetekertjükben maguk termelik a facsetetét is. A balatonnagyberek állami gazdaság 1952 óta összesen 205 ha-on telepített védőerdősávokat. A mezőhegyesi állami gazdaság, amelynek a területén az első akác mezővédősávokat még a szabadságharc előtt — 1830—1848 között — létesítettek, 1951 óta 262 ha erdősávot telepített. Az évszázados tapasztalatot felhasználva szakszerű ültetéssel és gondos ápolással a gazdaság szép erdősávokat nevelt; a nyár és az akác a négyéves sávokban már eléri a 10 m magasságot. Ezeknek a sávoknak a védelmében már 6000 ha-on bővebben fizet a gabona és gazdagabb termést ígér a kukorica. A Sopronhórpácsi Kutató Intézet 1952 óta 9 km hosszúságú — különböző összetételű és szerkezetű — erdősávot telepített. A telepítéssel egyidőben a sorközöket évelő csillagfűrttel vetette be (kat. holdanként 15 kg vetőmagot számítva). A sűrű, dúsan növő, korán fejlődő csillagfűrt a talajt erősen

beárnyékolja, a gyomnövényeket fejlődésükben erőteljesen elnyomja; segítségével az erdősávok csemetesorközei kapa alkalmazása nélkül gyomtalaníthatók. A csemeték a csillagfűrt között erőteljesebben növekednek. A *kecskeméti útfenntartó vállalat*, a *debreceni MÁV pályafenntartás* és a többi út- és vasútfásító jó munkáját tanúsítja az 1950 óta az utak mentén telepített csaknem 10 000 km fásor, valamint a vasutak mentén létesített 3400 km hosszú fásor és hófogó erdősáv. A fásítások végrehajtásában mindenütt résztvettek az ország leglelkesebb fásítói, az úttörők és a DISZ fiatalok. Ők az elültetett fák leghatékonyabb megvédelmezői is. Öröködnék azon, hogy az a sokmillió forint, amit a nép állama évente faültetésre áldoz, kárba ne menjen.

BELSŐ CSARNOK

A *belső csarnokban* az ország legkiválóbb erdőgazdaságai, fűrész-, lemezipari és egyéb erdészeti vállalatai, valamint az erdészeti tudományos kutatóintézetek mutatják be eredményeiket, az eredményeket elért kiváló dolgozók munkamódszereit, az erdőgazdasági és faipari termelés legfejlettebb, legkorszerűbb eljárásait.

Évelő csillagfűrt védi a sopronhorpácsi erdősáv sorközeit

ERDŐGAZDASÁG

Az állami erdőgazdaságok több mint egy millió ha fatermelésre szolgáló területének 28,0 százalékát a tölgy, 20,3 százalékát cser, 15,3 százalékát az akác, 11,1 százalékát a gyertyán, 8,7 százalékát a bükk, 6,5 százalékát a fenyő és 3,1 százalékát a nyár foglalja el. A több mint egy millió ha erdőterületen 35 állami erdőgazdaság irányításával 238 erdészeti gazdálkodik. A fátlan alföldi vidékek erdőgazdaságainak legfőbb feladata az erdőtelepítés, fásítás (erdőtelepítő gazdaságok); a számottevő mértékben rontott erdőkkel borított dombvidékek erdőgazdaságainak az erdőművelés — erdőápolás, erdőfelújítás — (erdőművelő gazdaságok); az erdős hegyvidék erdőgazdaságainak a fakitermelés (erdőhasználó gazdaságok). Az erdőgazdaságokban és erdészeti erdőben 479 erdőmérnök, 145 erdésztechnikus és 2412 erdész dolgozik. Az erdőgazdaságok el vannak látva korszerű gépekkel: 263 benzinmotoros, 152 villanymotoros láncfűrészsel, 126 áramfejlesztő gépcsoporttal, 73 lánctalpas és 217 egyéb traktorral és vontatóval, 526 pótkocsival, 499 gépvontatású mezőgazdasági munkagéppel, 564 motoros-, 322 gépi meghajtású és 695 fogatos vagy kézi meghajtású erdőművelési

géppel, 1100 különféle motoros mezőgazdasági, faipari és egyéb géppel és végül 475 műhelygéppel rendelkeznek.

Az első ötéves terv alatt az erdőgazdaságok a fakitermelésnél a kitermelt famennyiségen belül az iparifa és a tűzifa arányát a felszabadulás előtti 1:5-ről 1:2-re változtatták, ezzel anélkül, hogy a kitermelésre kerülő famennyiséget növelték volna, évenként mintegy 500 000 köbméterrel több iparifát termeltek az ipar és a mezőgazdaság számára. Erdőfelújítást és új erdőtelepítést 162 602 ha-on végeztek. Az erdőfelújítások és erdőtelepítések ápolása az ötéves terv első évétől kezdve minden évben javult. Az ápolások mértékének fokozásával növekedett a megmaradás.

Év	Elvégzett ápolás a szükséges ápolás százalékában	Megmaradás
1950	52%	48%
1951	54%	50%
1952	68%	65%
1953	88%	76%
1954	92%	81%

Tisztítást 205 000 ha fiatalosban végeztek. Ez a terület megfelel a fakitermelésre szolgáló terület tisztítási kötelezettség alá eső részének. Az ötéves terv utolsó évében a részes tisztításokról teljes egészében áttértek a pénzes tisztításra.

*Gondosan védett utcafásítás
Kisteleken*

*Négy éves óriásnyár egy mező-
hegyesi erdősávban*

Az erdőgazdaságok közül a legjobb erdőtelepítő gazdaság — a Hajdúsági erdőgazdaság —, a legjobb erdőművelő gazdaság — a Szombathelyi erdőgazdaság —, a legjobb erdőhasználó gazdaság — a Magasbakonyi erdőgazdaság —, a legjobb gépesített erdőgazdaság — a Keletbükki erdőgazdaság —, a felszabadulási verseny győztese — a Börzsönyi erdőgazdaság, a MT. és a SZOT. vörös vándorzászlójával három ízben kitüntetett Sárvári erdőgazdaság és a Balatonfelvidéki erdőgazdaság a kiállítás résztvevője.

A *Hajdúsági erdőgazdaság* (Debrecen) erdőterülete 33 000 ha. Erdőtelepítésre és fásításra évenként 48 millió facsemetét termel. 1950 óta évenként átlagosan 2000 ha-on végez üzemi erdőtelepítést és 1954 óta évenként 2300 ha-on fásítást. Fásítói közül külön meg kell említenem a négy hajdú-várost, amelyek közül Hajdúnánás 140 ha, Hajdúböszörmény 63 ha, Balmazújváros 160 ha, Hajdúszoboszló pedig 180 ha legelőfásítást hajtott végre 100 százalékos sikerrel. Az erdőgazdaságnak 35 millió évi facsemetekapacitással — két nagyüzemű csemetekertje van: a derecskei 54 ha-os és az ebesi 103 ha-os. A derecskei csemetekertben Lesznyák József, Becsky László és Szegedi Mihály kezdeményezte 1952-ben üzemi méretben, a tölgycsemete gyökéralávágását. A gyökéralávágást erre a célra szerkesztett eketaligára szerelt U-alakú késsel végezték koratavasszal. Évenként megismétlődő gyökéralávágás segítségével alkalmassá tették a tölgycsemetéket 2—3 éves korban történő kiültetésre, aminek következtében sikerült áthidalni a gyenge makktermő évek következtében jelentkező csemetehiányt.

Akácnevelés a derecskei csemetekertben

A *Magasbakonyi erdőgazdaság* (Pápa) 1945/55. gazdasági éves iparifa termelési tervét 105 százalékra teljesítette; 1680 köbméter fát termelt terven felül az ipar számára. A mezőgazdaság számára az év folyamán 231 000 db hasított szőlőkarót, 40 000 l tárolásához elegendő hasított dongát, 62 családi ház építéséhez elegendő faragott és fűrészelt épületi faanyagot és 1800 db kerítésoszlopot adott. A termelési terv mennyiségi teljesítése mellett a gazdaság harcot folytat a pénzügyi eredmény megjavításáért. A gazdasági év végére célul tűzte egy millió forint eredményjavulás elérését részben a termelési érték növelésével, részben pedig az önköltség csökkentésével. Szoros kapcsolata van az erdőgazdaságnak a tudományos kutatómunkával; ugodi erdőszete kísérleti erdőszet, amelynek irányítását az ERTI-vel közösen látja el. Az ugodi kísérleti erdőszetben a téli félévben fakitermelési kísérletet végeztek az iparifa kihozatal fokozása, a termelési érték növelése és az anyagtakarékoság szempontjait kielégítő kitermelési technológia megállapítása érdekében.

A kísérleti fakitermelésben az iparifa kihozatalt a terv és kontrol termelés tényleges 17 százalékával szemben 58 százalékra emelték, és így egyetlen kísérleti parcellán 205 köbméterrel több iparifát termeltek a tervezettnél.

A *Keletbükki erdőgazdaság* (Miskolc) gépállomása 25 benzin- és villanymotoros fűrésszel, 12 láncfalpas és egyéb traktorral, TL—3-as csörlővel, 11 áramfejlesztő gépcsoporttal és 30 közelítő pótkocsival rendelkezik. A gazdaság a gazdasági év első három negyedében a motorfűrészekkel 17 561 köbméter fát termelt ki, a traktorokkal pedig a legnehezebb vágásterületekről közelítve ki a fát 25 786 m³/km közelítést végzett. A kitermelésnél a gépekkel 1589 munkanapot, a közelítésnél pedig 1000 fogatnapot takarított meg. Ezeket az eredményeket az előkészítő munkák jó elvégzésével, a kitermelés és közelítés szervezett lefolytatásával, állandó összetételű brigádok alkalmazásával és a gépek jól megszervezett munkahelyi karbantartásával érte el. Úttörő munkát végzett a motornélküli sodronyköteles közelítési módszerek hazai alkalmazása terén is.

A *Szombathelyi erdőgazdaság* kiváló eredményeket ér el a korábban elegendően telepített erdeifenyvesek átalakítása terén. 1951 óta 4000 hektáron végzett eredményes állományt kiegészítő alátelépítési bükkmakkrakással. Ezzel bükk-alsószintű erdeifenyő állományokat nevel, melyekben a bükk az erdeifenyő idősebb korában való

Nyárnevelés a derecskei csemetekertben

erősebb kiritkulása mellett is teljesen beárnyalja és gyommentesen tartja a talajt, nagyobb fatermést biztosít és a véghasználat után kedvező feltételeket nyújt a felújítás számára. Az ilyen alátelépítésekkel az erdőgazdaság az elmúlt idők sablonos erdőművelési eljárásainak káros következményeit hozza helyre. Az új erdőtelepítéseknel és erdőfelújításoknál már kezdettől fogva egyes állományokat nevel, biztosítva kezdettől fogva a jobb növekedését és szebb törzsalakképzését.

A *Börzsönyi erdőgazdaság* (Vác) a helyi párt- és tömegszervezetek támogatása mellett, a munkások, valamint műszaki és adminisztratív dolgozók együttes jó munkájával kiérdemelte a felszabadulási serleget. Az erdőgazdaság következetes küzdelmet folytat a gazdaságos termelésért. Eredményei különösen kiemelkedők a tisztítás terén. A gazdasági év elején az erdőgazdaságok a részes tisztításról az ún. pénzes tisztításra tértek át. A részes tisztításnál a tisztítás szakmai követelményei háttérbe szorultak; a munkás számára a főszempont az volt, hogy minél jobb minőségű, vastagabb és egyenesebb anyagot „tisztítson ki”, mert számítását a részében így találta meg job-

ban. A pénzes tisztítás bevezetése lehetővé tette, hogy a fiatal erdők jövő képét meghatározó tisztítási munkát szigorúan a szakmai előírásoknak megfelelően hajtsák végre. A borsönyiek megtalálták a módját annak, hogy a pénzes tisztítás a gazdasági eredményeket se befolyásolja kedvezőtlenebbül mint a részes munka. 860 ha tisztítandó területen a tisztítást aprószerfa — nőtt szőlőkaró, paradicsomkaró, gyümölcsfa-támrúd stb. — termeléssel kapcsolták össze. Az így tisztított területről terven felül 219 000 fm. gyümölcsfatámrudat, 29 600 db szőlőkarót, 17 600 db paradicsomkarót nyertek és összesen 91 667 forinttal több bevételt értek el.

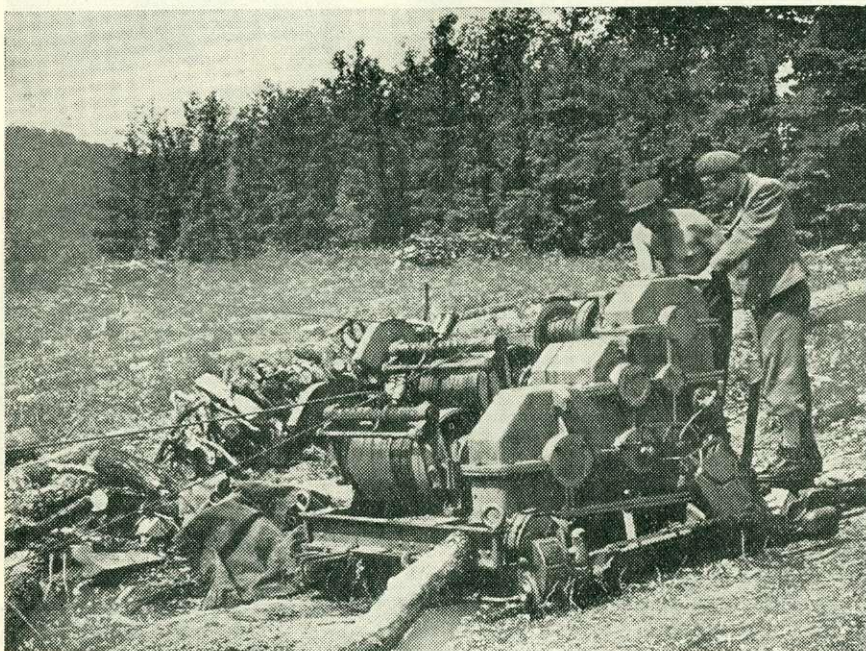

5 KVA-s áramfejlesztő gépcsoport a Keletbükkki erdőgazdaságban

A Sárvári erdőgazdaság dolgozói őrzi és továbbfejlesztői legjobb szakmai hagyományainknak. Folytatják a Sárváron mintegy 80 évvel ezelőtt kialakított gyertyános tölgygazdálkodást és úgynevezett átmeneti társulások kialakításával továbbfejlesztik azt; Sárvár e téren valamennyi erdőgazdaság számára élő iskola. Sárvár termőhelyeinek természetes erdőtípusa a gyertyános tölgyes. A gyertyános tölgyes olyan erdő, amelyben a tölgy kezdettől fogva élvezi a gyertyán védő-, támogató-, növekedést serkentő hatását. A vágásérett gyertyános tölgyes felső koronaszintjét 70—80 százalékban a tölgy, 20—30 százalékban a gyertyán alkotja. Második szintjét egészen jelentéktelen mennyiségű hárs mellett csaknem teljes egészében a gyertyán képezi. A kezdettől fogva a gyertyán támogatása mellett növekedett tölgyek ágtiszták, egészséges törzsűek, hatalmas koronával rendelkeznek. Az erdő talaja csupasz, gyepszint, cserjeszint hiányzik. A gyertyános tölgyes a talaj termőerejének fenntartása mellett 70—80 év alatt szolgáltat akkora fatömeget, amekkorát az elegyetlen tölgyes, vagy a gyertyánszintes tölgyes csak 100—110 esztendő alatt tud biztosítani. A múlt helytelen erdőgazdálkodása, a kíméletlen legeltetés, makkoltatás, a rendszertelen fahasználat (hamuzsír-főzés), az egykori szép gyertyános tölgyeseket tönkretette. Az erdőgazdaság a felszabadulás után komoly erőfeszítéseket tett a gyertyános tölgygazdálkodás elterjesztése érdekében; 5 év alatt 2150 hektáron végzett alátelepítést. Az alátelepítések mellett az elgyertyánosodott típusok átalakítására úgynevezett gyertyános nyáras átmeneti társulást alakított ki. Sikerrel gyümölcsözteti a gyertyán előnyös tulajdonságait az akácok fahozamájának növelése, talajának megjavítása érdekében gyertyános akácok berendezésével. Az ilyen jellegű munkák során 5 év alatt 1850 hek-

tár területen végzett elegyítést. Az erdőgazdaság nehéz viszonyok között, rossz vízgazdálkodású, kavicsos, cserebogárpajorral erősen fertőzött talajon, elhagyott birka-legelőkön öt év alatt 840 hektár kiterjedésű kitűnő fejlődésű erdőt telepített. Új telepítéseit köztessel és Zetor traktorral vontatott kultivátorokkal ápolja.

A *Balatonfelvidéki erdőgazdaság* (Veszprém) egyik főfeladata a Balaton környékének fásítása. A felszabadulás előtti idők erdőpusztítása nem kímélte a Balaton környékét sem: ma a tó partjáról számított 3 km-es ún. üdülési övön belül is az erdőterület az összes területnek alig 9 százalékát teszi ki. Az erdőpusztítás növelte a tó körüli kopár területeket, szabaddá tette a szél útját, utat nyitott a termőtalaj lemosásának, a források kiapadásának. A partmellék jelenlegi erdősültségét feltétlenül emelni kell. Pótolni kell a kipusztított erdőket, a kopár hegyoldalakat, vízmosságokat fásítani kell, a part közelében fekvő vagy a partról látható oldalakban elterülő legelők kopárosodó vagy silányabb talajú részein facsoportokat, erdőfoltokat, ligeteket kell létesíteni, a Kis-Balaton természetvédelmi területét galéria erdővel kell körülvenni, a Somogyi parton védőerdővegetet kell létesíteni, a partmenti mezőgazdasági terüle-

A Keletbükki erdőgazdaság parasznyai erdészetében TL-3 csörölő közlelésben dolgozik. — Bakó Gyula díjnyertes felvétele

teken mezővédőfásítást kell végezni, az országutak és a tóba ömlő patakok mentén fasorokat kell ültetni. A felszabadulás előtt csak a kiváltságosak villáinak védelmére telepítettek itt erdőt. Dolgozóink kellemes üdülésének biztosítására a Balatonfelvidéki erdőgazdaság Balatonkörnyéki Fásító Erdészete az egész balatonkörnyékre kiterjedő fásítási tervet dolgozott ki. Ennek alapján a második ötéves tervben 753 ha köves kopárt, 790 ha kopárcsodó legelőt erdősít be, 817 ha védőerdővegetet és 2509 ha mezővédő erdősávot telepít. Összesen 4869 ha új erdő és fásítás fogja javítani a balatonpart klímáját és biztosít még több üdülési alkalmat.

FŰRÉS- ÉS LEMEZIPAR

Az erdőgazdaságokban termelt gömbfa elsődleges feldolgozását fűrészárúvá, bányaszéldeszkává, parketta-léccé, parkettává, kinagyolt dongává, enyvezett lemezzé, bútortalppá, vasúti talpfává 7 fűrész- és lemezipari vállalat 20 telephelye végzi. Az első ötéves terv idején a fűrész- és lemezipar területén több, még a múlt században létesített, helytelenül telepített, elavult gépi berendezéssel rendelkező kisüzem megszüntetése útján a termelésnek a korszerűbb nagyüzemekbe való koncentrálása mellett a

legjelentősebb eredmény az iparágak az erdőgazdálkodással 1953-ban történt összekapcsolása volt. A fát termelő erdőgazdaság és a fát elsődlegesen feldolgozó faipar közös irányítás alá rendelése lehetővé tette egymás adottságainak a legapróbb részletekig való figyelembevételét, a fával való nagymértékű takarékoskosságot, a fával való helyes, takarékos gazdálkodást. A közös irányítást ellátó, az országos fahiányt legközvetlenebbül tapasztaló főigazgatóság tudományos kísérleteket szervezett és széleskörű mozgalmat indított a rendelkezésre álló gömbfából minél több készáru termelése, az úgynevezett kihozatal növelése érdekében. Kezdeményezésére 1954-ben már csaknem az összes fűrész- és lemezipari vállalat megkezdte a fűrészelésnél és lemez-

Négy pótkocsit vontat a Sztalinyec-vontató a Keletbükki erdőgazdaságban

gyártásnál keletkező fahulladék nagymértékű feldolgozását is. A fűrészüzemek a hulladékból parkettalécet, hollandi lécet, alátét lécet, paradicsom- és babkarót, cserépszállító rámát, virág-ládát, redőnylécet, lépkeretet, seprő- és aprószerszám nyeleket készítenek, a lemez- és bútortárgyak pedig olyan furnír anyagból, melyet korábban eltűzeltek, rátértek a kisméretű lemezek, gyógyszer csomagolásra szolgáló faháncs téglék, fonott furnírládák gyártására. A tömegcikk előállítására már nem alkalmas fahulladék feldolgozására megépült az ország első farostlemez gyára. Néhány nagyüzem rekonstrukciója és fejlesztése útján megkezdődött olyan faipari kombinátok létesítése, amelyekben csaknem veszteség nélkül dolgozzák fel a gömbfát faipari terméké. A mechanikai fafeldolgozó ipar mellett az ötéves terv idején megkezdte munkáját az ország első kémiai fafeldolgozó üzeme, a tolmácsi falepárló.

A faipari vállalatok közül a Hárosi Falemezművek, a Szegedi Falemezgyár, a Nyugatmagyarországi Fűrészek és az Erdőkémia Vállalat érdemelte ki a kiállításon való részvétel jogát.

A *Hárosi Falemezművek* az ország legjobb falemezgyára. 1955. évi I. negyedévi tervét 114,3, II. negyedévi tervét 110,8 százalékra túlteljesítette 100 százalékos tervszerűség mellett. Ezt az eredményt az I. negyedévben 98,8, a II. negyedévben pedig 95,8 százalékos gömbfa-felhasználás mellett érte el. Túlteljesítette önköltségsökkenési tervfeladatát is, az I. negyedévben a tervhez viszonyítva 4,2, a II. negyedévben pedig 2 százalékos megtakarítást ért el. A falemezgyárban a lemezgyártás nyersanyagát képező bükktrónkót a nyári hónapokban rönktavakban víz alatti tárolással, vagy állandó locsolással védik a befülledéstől (gomba-károsítástól). Az állandó locsoláshoz

kiválóan bevált a Kötél Károly sztahanovista csoportvezető által készített készülék. A rönttavakból a rönköket gőzölmedencékbe helyezik, átfőzik, megpuhítják, utána hatalmas hámozógépeken — amelyek olyan elven működnek mint kicsinyben a ceruzahegyező — lehámozzák. A lehámozott fapalástot „ollókkal” méretre szabják. A méretre szabott vékony lapokból ragasztással több rétegből álló lemezeket készítenek, amelyeket azután meleg présekben kiszárítanak. A hulladék hámozási lapok felhasználásával különleges hullámbetétes ajtólapokat és ragasztott hordókat állítanak elő.

A *Szegedi Falemezgyár* a lemezgyártásnál keletkező fahulladékok hasznosítása érdekében létrehozta az ország első farostlemez üzemét. Itt a fahulladékot — főként nyárfahulladékot — apróra feldarabolják, több kisebb kazánban gőzben megpuhítják, malomkőszerű nehéz görgős járatokban rostjaira tépi, majd a nyert rostokat összeküszálják (nemezlik). A világos színű nyárfa darabkákból barna massa keletkezik, amelyhez mügyantát kevernek s utána forró présben szilárd lemezekké formálják. A farostlemezt főként rétegelt lemez- és deszkaanyag helyett alkalmazzák. 5 mm vastag farostlemez 25 mm vastag deszkát helyettesít. A bútortiparban iroda-, konyha-, lakásbútorok, üzletberendezési tárgyak készítéséhez használják. A járműiparban kiválóan megfelel autóbuszok, vasúti kocsik és hajók építéséhez: az építőiparban ajtók készítéséhez, parkett helyett padlóburkoláshoz, falak borításához, csempe helyett konyhák, fürdőszobák borításához, a csomagolásnál ládák és hordók gyártásához stb.

A *Nyugatmagyarországi Fűrészek* szombathelyi telepe az ország legjobb fűrészüzeme. A fűrészüzem osztályozott rönköket dolgoz fel. A rönkök osztályozását a vagonból történő kirakásnál kezdik. Már a gyújtó máglyákban sem keverik össze a beérkező fenyőrönköket a cserrönkkel, a bükköt a tölgyvel. A gyújtómáglyákból a rönktér meghatározott kijelölt helyeire beton alátétekre gyűjtik az egyes fűrészipari termékek előállításához megfelelő rönköket. Ezzel biztosítják, hogy a különböző termékek termeléséhez azokat a rönköket használja fel a fűrész, amelyből azok a legkevesebb hulladék keletkezésével előállíthatók. Részben ennek tudható be, hogy a szombathelyiek 1955. első félévében mintegy másfélezer köbméter gömbfát takarítottak meg. Nagy gonddal ápolják, javítják gépi berendezéseiket. Rendszeresítették a beütemezett karbantartási munkákat úgy, hogy minden munkagépük egy félévben egyszer teljes felülvizsgálatra és javításra kerül. A segédgépek (körfűrészek) számának 4-ről 11-re való növelésével biztosították a léctermelésre, parketta készítésre, közszükségleti cikkek gyártására még alkalmas hulladéknak készarúvá való feldolgozását és ezzel a kizozatali százalék növelését. A fűrészcsarnokból kikerülő árut 48 órán belül fűrészportól, kéregtől megtisztítva gondosan máglyázzák, homloklécezik.

Az *Erdőkémia Vállalat* a gyantaszás technológiájának tökéletesítésével csaknem háromszorosára emelte a törzsenkénti gyantahozamot:

1946	0,64	kg/törzs
1947	0,60	kg/törzs
1948	1,17	kg/törzs
1949	1,19	kg/törzs
1950	1,37	kg/törzs
1951	1,21	kg/törzs
1952	1,19	kg/törzs
1953	1,35	kg/törzs
1954	1,60	kg/törzs

Allandóan javította a gyantafeldolgozási termékek minőségét. Tolmácson üzembehelyezte az ország első falepárló nagyüzemét, amely lepárlással a tűzifa értékét hétézeresére emeli:

1 w bükkhasáb tűzifa leadóállomáson	2870 Ft
ebből lesz:	
2640 kg faszén	2300 Ft
240 kg technikai ecetsav	3100 Ft
240 kg jégecet	11 300 Ft
51 kg oldószer	1300 Ft
108 kg faszesz	300 Ft
816 kg fakátrány	3300 Ft
	<hr/>
	21 600 Ft

ERDÉSZETI INTÉZETEK

Az erdészeti intézetek közül az Erdészeti Tudományos Intézet, a Faipari Kutató Intézet és az Állami Erdőrendezési Intézet számol be a kiállításon munkájáról.

Az *Erdészeti Tudományos Intézet* a különféle fafajok termőhelyigényére vonatkozó kutatásainak eredményeiről számol be, bemutatja a jobb minőségű iparifa nevelésére vonatkozó kutatások eredményeként kidolgozott nemesnyár nyesési módszert és az intézet dolgozói által szerkesztett döntésirányító szerkezetet.

A *Faipari Kutató Intézet* a fűrész- és lemezipar új üzemei korszerű technológiájának megállapítása, a fa mesterséges és természetes szárítása, a ragasztás és ragasztó anyagok kutatása és a fanemesítés terén elért eredményeiről számol be. Az intézet kidolgozta a forgácsborítású falemezgyártás, valamint a farostlemez gyártás technológiáját. A bútort- és épületasztalosipar számára 100 C° feletti szárítási technológiát dolgozott ki, amely lehetővé teszi a szárítási időnek egy negyedére való csökkentését. Korszerűsítette a természetes szárítási eljárásokat; új máglyatípusokat dolgozott ki, amelyekben mód van a száradási idő szabályozására. Lezárta a ragasztott vasúti talp-

A szilvászváradai út tótfalusi völgyi szakasza. — Zágoni István díjnyertes felvétele

fák félüzemi kísérleteit. A Kelenföldi Pályaudvaron még ez évben beépítésre kerül az első ragasztás útján előállított váltótálpfa szakasz. A rádiószekrények gyártásánál a ragasztásra eddig használt bőrenyv helyett karbamid típusú műgyantát állított elő, amelynek alkalmazásával sikerült elérni a szekrények mintegy 12—14 napos pihentési idejének 6—8 órára való csökkentését. Kísérleti üzemében filmenyvet készít különleges víz- és fűzésálló enyvezettlemez és bútortlap, valamint fémborítású falemez gyártásához. A forgácsborítású műfa és farostlemez gyártáshoz új műgyantatípusokat dolgozott ki, olyan alapanyagokból, melyeket a műanyagipar eddig nem használt fel. Az import cédrusfa pótlására — hárs, és égerfa nemesítésével irongyártásra alkalmas faanyagot állított elő.

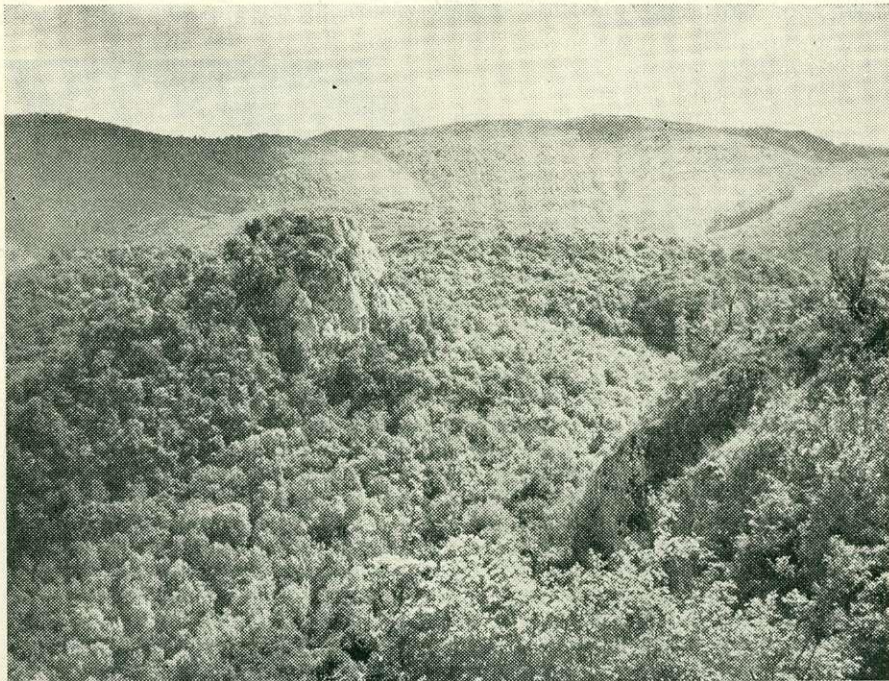
Az *Állami Erdőrendezési Intézet* eddig az erdőgazdaságok területének 75 százaléka számára készített hosszú időszakokra szóló erdőgazdasági üzemterveket. Eddig végzett munkája során több ezer kilométeres sokszög vonalat mért be, közel 1 400 000 pontot használt fel a térképezéshez, kerekén 150 000 erdőrészletre írta elő a fatermelési feladatokat és több mint 110 000 ha területen becsülte meg részletesen az erdő álló fa-tömegét.

SZABADTÉRI BEMUTATÓ

A kiállítási pavilon előtti szabadtéri bemutató területén apró csemetekert, fácán volier, erdőtelepítések parcellája és az idén már jelentőségének megfelelően megrendezett nagyszabású erdőgazdasági gépesítési bemutató nyújt sok tanulságot az erdészet iránt érdeklődőknek.

A *bemutató csemetekertben* az erdőtelepítés és a fásítás legfontosabb fafajainak magcsemete és suhángnevelése került bemutatásra. A csemetekerti magvetéseket itt szovjet példa nyomán széles vetőbarázdába végezték. A csemetekert suhángiskolája mellett van a Gödöllői erdőgazdaság fácánvolierje. Az erdőgazdaság fácántelepe házityúk-kotlóssal való keltetéssel évente sokezer fácáncsibét nevel fel ennek a mezőgazdaságilag igen hasznos vadnak elterjesztése érdekében.

Az *erdőtelepítések parcelláján* néhány sajátos telepítési módot és elegyítési eljárást tanulmányozhat a látogató.

Kilátás Dédesvárból. — Pászthory Lóránt díjnyertes felvétele

Körmend vidékén az erdeifenyővel való erdősítésnek bevált módja a fészkes magvetés (Bontai Ferenc eljárása). Az egymástól 60—60 cm távolságban kiképzett 80 cm átmérőjű fészkekbe vetett magból sűrűn kikelt csemeték a második évben záródnak, a szélnek és a melegnek ellenálló biocsoportokat képeznek és biztosan legyőzik a közöttük felferődő gyomokat.

A Duna-Tisza közti homokháton a fenyőtelepítésekben a homokverés megakadályozásának eredményes módja az ősszel korán elvetett és jól megbokrosodott rozs védelmében való erdősítés (Halász László eljárása).

A hullámterek jó termőhelyein általánosan elterjedt a nemes nyáaraknak ritka hálózatba történő telepítése (a Kossuth-díjas Koltay György eljárása). Kísérleti adatok szerint a ritka hálózatban telepített állomány hossznövekedése és fatermése nem csökken a sűrű hálózatokéhoz viszonyítva. Két kísérleti parcella közül az egyikbe hektáronként 250, a másikba 400 törzset ültettek. A két parcella fatermése már a tizenegyedik évben egyformán 235—240 köbméter volt. Huszonöt éves korban pedig a sűrűhálózatú parcella fatermése csak 650 köbméter, a ritka hálózatúé pedig 876 köbméter volt.

Az alföldi erdőgazdaságok kísérleteket folytatnak szalagos elegyítéssel akácos erdeifenyő állományok létesítésére, melynél 7—8 csemetesorból álló erdeifenyő szalagok

váltakoznak 2—3 csemetesorból álló akác szalagokkal (Keresztesi Béla eljárása). E kísérletek azt hivatottak bizonyítani, hogy kis mennyiségben és megfelelő területi elosztásban elegyítve az akác hasznos elegye az erdeifenyőnek.

A fenyővel hasznosításra kerülő legmostohább homoki termőhelyeken a lombos fák közül csak a szürkenyár képes lábát megvetni és lépést tartani a fenyők növekedésével. A nyár magcsemetetermelés üzemi megvalósítása óta Bakkay László sikerrel szorgalmazza a szürkenyárnak mint a homoki fenyőállományok lombelegyének széleskörű felhasználását.

Az alföldi erdőknek — főleg az akácoknak — a legnagyobb bajuk, hogy az aljuk üres. „A celtisszel — írta Ajtay Jenő — megcsillan a reménye annak, hogy sikeres egyes erdőket létesíthessünk.” Ajtay Jenő reményét megvalósítva az alföldi erdőgazdaságok megkezdték az akácok celtisszel való alátelepítését és új celtisz elegyű akácerdők telepítését.

Kocsányos- és kocsánytalan tölgyeseink gyakori hibája az elegyetlenség. Az elegyetlen tölgyesek koronái a napfényt áterezstik és különösen idősebb korban bekü-

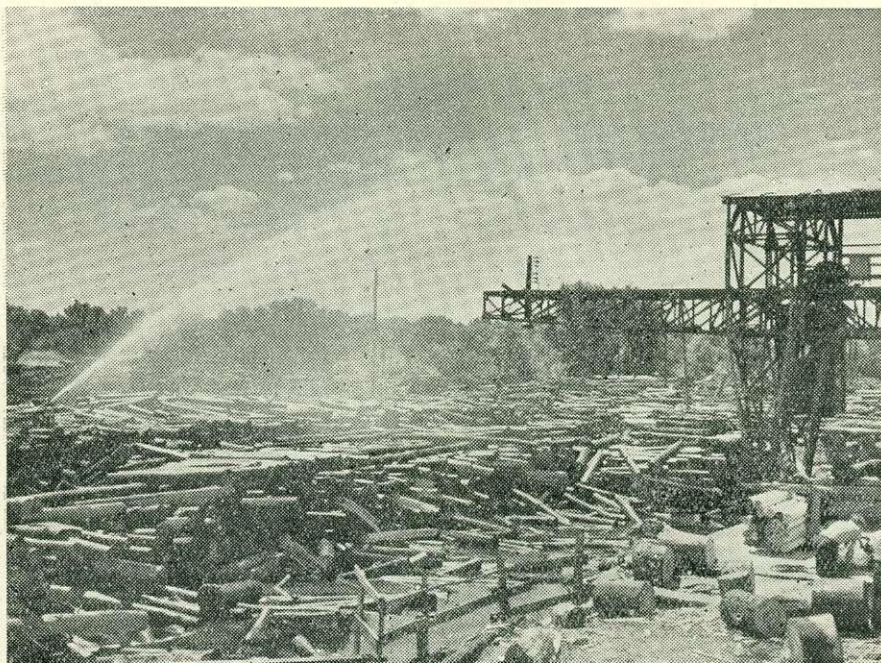
Osztályozott rönktér a Nyugatmagyarországi Fűrészek szombathelyi telepén

vetkező kigyérülésükkel a talaj erősen elgyomosodik. Scherg Lőrinc volt egyik legnagyobb szószólója tölgyeseink elegyítésének árnyalattűrő fajokkal. Az erdőgazdaságok, mint a tölgy lombelegyét, sikerrel alkalmazzák a hársakat.

Az erdőgazdasági gépesítési bemutató képet ad az erdőgazdasági munkák gépesítésének jelenlegi helyzetéről és megismerteti a kiállítás látogatóit a legújabban kidolgozott, még bevezetés előtt álló erdőgazdasági géptípusokkal.

A felszabadulás előtt a szállításon kívül gépek az erdőgazdaságban egyáltalában nem dolgoztak. A gépesítés az erdőgazdaságnak egyik legfiatalabb munkaterülete. A szükséges gépeket kezdetben nagyrészt külföldről kellett beszereznünk. Az ötéves terv alatt azonban ezen a téren nagyot haladtunk előre. A kiállított új gépek bizonyítják, hogy hazai iparunk már képes nagymértékben kielégíteni az erdőgazdaságok gépszükségletét a hazai viszonyoknak megfelelően kialakított és a különös szakmai igényeket kielégítő gépekkel. A bemutatott gépek közül különös érdeklődésre tarthat számot a DT—413. típ. traktornak az Erdőgazdasági Gépkísérleti Üzem által nagyteljesítményű csörlővel és tolólemezzel ellátott mintapéldánya. Ez nem csak vontatásra alkalmas, hanem csörlőzésre is és maga készíti el tolólemezeivel és tartja karban a közelítő utat. Figyelmet érdemel a csörlővel ellátott G—35. típ. vontató és kü-

lönösen ennek félláncalpas típusa, mert a nagyobb vonóerő és jobb tapadás mellett is elenyésző kevés kárt tesz a vágásterületeken a természetes erdőújulatban. A kiállított három újtípusú pótkocsi közül a láncalpas pótkocsi különösen laza talajon való mozgásnál válik majd be, míg a Járműgyár új hátsó forgószámolyos pótkocsija rendkívül könnyen mozog az erdős terepen. Egyik legnagyobb erő kifejtést kívánó munkánkat, a rakodást teszi könnyebbé és gyorsabbá az Április 4. Gépgyár új háromtonnás elektromos autódaruja, melyet a szovjet Janvarec mintájára szerkesztettek, valamint a Radó Gábor és Palócz József által közösen szerkesztett új motoros rakodó transzportőr. A villamos darunak különösen a faipari üzemek fogják hasznát látni az érkező faanyag kirakásánál, a transzportőr pedig az erdőgazdasági rakodókon fog szerephez jutni, mert rendkívül gazdaságosan oldja meg a vasútra, teherautóra való felterhelés munkáját. A külföldi gépek közül legjelentősebb a TL—3 háromdobos csörlőgépcsoport. Rendkívül sokoldalú használhatósága lehetővé teszi a faanyagoknak máglyázását és felterhelését, valamint földön és levegőben lebegtetve történő közelítését. A motorfűrészek nagyobb elterjedését és gyors

Bükkcrönkök permetezése Hároson

sabb megkedveltetését segíti elő a Kismotor és Gépgyár 5 KVA-os áramfejlesztő gépcsoportja. Könnyű és az erdőgazdaságban a legüzembiztosabb gépek közé tartozik. A kiállított motorfűrészek az erdőgazdaságban bevezetett és bevált típusokat képviselik. Az erdőművelési gépek között talajművelő, dugványvágó, csemetekiemelő, honronnyomó, permetező gépek szerepelnek, valamint Páll Endre megoldásában a külföldön már eléggé elterjedt tisztítókörfűrész.

A gépesítési bemutató területén rendszeres üzemeltetési bemutatót is szervez a Műszaki főosztály gépesítési csoportja. A legjobb gépkezelők ismertetik a gépek helyes használatát és karbantartását. A gépesítési bemutató így nemcsak a nagyközön-séggel ismerteti meg az erdőgazdasági gépeket, hanem hasznos ismereteket nyújt a szakemberek számára is.

Az ezévi erdészeti kiállítás rendezésénél felhasználtuk a moszkvai Össz-szövetségi Mezőgazdasági Kiállításon szerzett tapasztalatokat. Elsősorban ennek eredményeként a kiállítás tartalmi mondanivalójában sokkal gazdagabb, külső megjelenésében izlészesebb, szebb a tavalyi kiállításnál. Ennek eredményeként fokozott mértékben tölti be népi egyetem, országos tapasztalatcsere szerepét.